

ภาพ www.rdmnet.org

และ มุมหนังสือ

search
development
Movement
network

โครงการประสานงานวิจัย
เพื่อพัฒนาสังคม

ภาพ www.rdmnet.org

และ มุมหนังสือ

วันที่.....	27 ต.ค. 2546
เลขทะเบียน.....	00366
เลขเรียกหนังสือ.....	RDC 4P

0001

Research
Development
Movement
network

โครงการพัฒนาศูนย์สนับสนุนการวิจัย (สกว.)
ศูนย์วิจัยและพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ
17-21 ถนนพหลโยธิน แขวงสามเสนใน
เขตจตุจักร กรุงเทพฯ 10400
โทร 298-0455 โทรสาร 298-0476
home page : <http://www.rtf.or.th>
E-mail : rtf-info@rtf.or.th

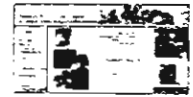
001-004

ภาพ www.rdmnet.org

001-024 มุมหนังสือ (1)

001-023 มุมหนังสือ (2)

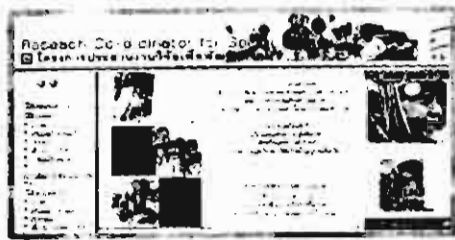
สารบัญ

ส่วนที่ 1 _____ ภาพ www.rdmnet.org

ส่วนที่ 2 _____ มุมหนังสือ (1)

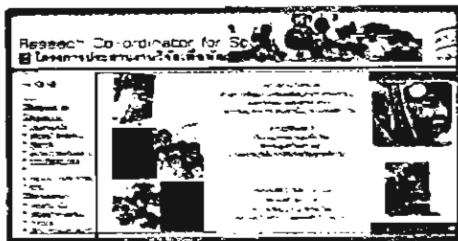
หน้า	หนังสือเรื่อง
1	วิถีสังคมไท ชุดที่ 7 การศึกษาเพื่อความเป็นไท
2	ถอดรหัสการพัฒนา
3	วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน : พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา
4	มิติชุมชน : วิธีคิดท้องถิ่น ว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร
5	ฤดูใบไม้ผลิที่เมโด
7	เส้นทางแห่งศรัทธา
8	4 ปรัชธรรมบุญกับการเมืองภาคประชาชน
9	คนลี้ภัยในร่มป่า
10	การศึกษา ทุนนิยม และโลกานุวัตร
12	วารสารเกษตรยั่งยืน
11	กรีนคอนซุมเมอร์
14	ปล้นผลผลิต! : ปฏิบัติการจี๊ดเสียบึงอาหารโลก
16	ปรุงดิน : ประสบการณ์การปรับปรุงบำรุงดิน ของเกษตรกรอีสานในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน
17	วิกฤตเกษตรกร : วิกฤตสังคมไทย
18	วิทยาการกระบวนการกับวิกฤตเกษตรกร

หน้า	หนังสือเรื่อง
19	รายงานการศึกษา โครงการคาดการณ์เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยในอนาคต
20	เศรษฐกิจอาหารท้องถิ่น
	ทางเลือกและทางรอดขอเศรษฐกิจ สังคม นิเวศ
21	ภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้ และการปรับตัวของชาวบ้าน

ส่วนที่ 3 มุมหนังสือ (2)

1	พุทธปรัชญาเพื่อพลังชุมชน
2	ข้าวจีเอ็มโอ เพื่อไท หรือเพื่อใคร ?
3	ข้าวโพดสองฝัก : แนวทางปรับปรุงการเกษตร โดยยึดคนเป็นศูนย์กลาง
4	พลวัตชุมชนไทยในสมัยโลกาภิวัตน์
5	พัฒนาการเด็กแบบองค์รวมของเด็กไทย
6	หนังสือชุดเครือข่ายประชาชนด้านโลกาภิวัตน์ เล่มที่ 1-3
7	พื้นภูมิปัญญา ฝ่าวิกฤตโลก
8	มิติสุขภาพ : กระบวนทัศน์ใหม่เพื่อสร้างสังคมแห่งสุขภาวะ
9	แผนแม่บทชุมชน ประชาพิจัยและพัฒนา
10	วิถีมุขยในศตวรรษที่ 21
	สู่ภพภูมิใหม่แห่งการพัฒนา
11	10 ปีกลุ่มแพรรณ : กว่าจะเป็นธุรกิจชุมชนผ้าทอมือ
11	สัญญาณหายนะ ทางเลือกในศตวรรษที่ 21

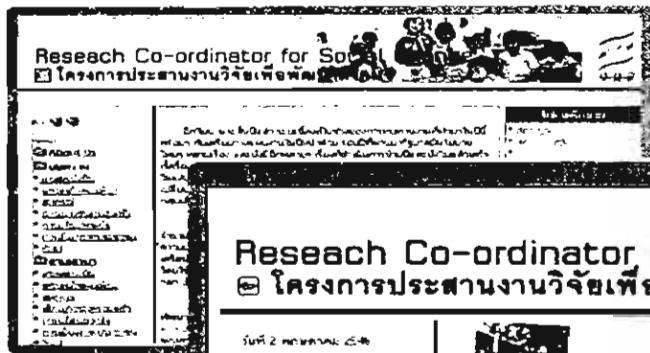

หน้า	หนังสือเรื่อง
12	วิถีชุมชน คู่มือการเรียนรู้ที่ทำให้งานชุมชนง่าย ได้ผล และสนุก
13	หอมกลิ่นข้าวมะลิหอม
14	ระบบสังคม 'บุญนิยม' ในศตวรรษที่ 21
15	ทางเลือกที่สาม ที่ดีกว่าทุนนิยมและคอมมิวนิสต์
15	สังคมแห่งการเรียนรู้ การประยุกต์สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
15	จดหมายข่าว มาตรฐานเกษตรอินทรีย์
16	วิถีแห่งการทำกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อพัฒนาคุณธรรมครบวงจรตามแนวทางของพระสุบิน ปณีโต
17	การจัดการทรัพยากรโดยชุมชน กรณีศึกษาจากชุมชนประมงพื้นบ้านภาคใต้
18	วิถีไท วิถีทางสู่ชุมชนพึ่งตนเอง
19	ความรู้เบื้องต้นเกษตรอินทรีย์
20	บันทึกของเด็กชายก่อนดิน
20	วารสารฟ้าเดียวกัน
21	ผู้ใหญ่วิบูลย์กับการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง และพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน
22	วิถีไทย ทางรอดของประเทศไทย
23	บนเส้นทางภูบรรทัด

001-004

ກາພ www.rdmnet.org

ปลายเดือนพฤศจิกายน 2544

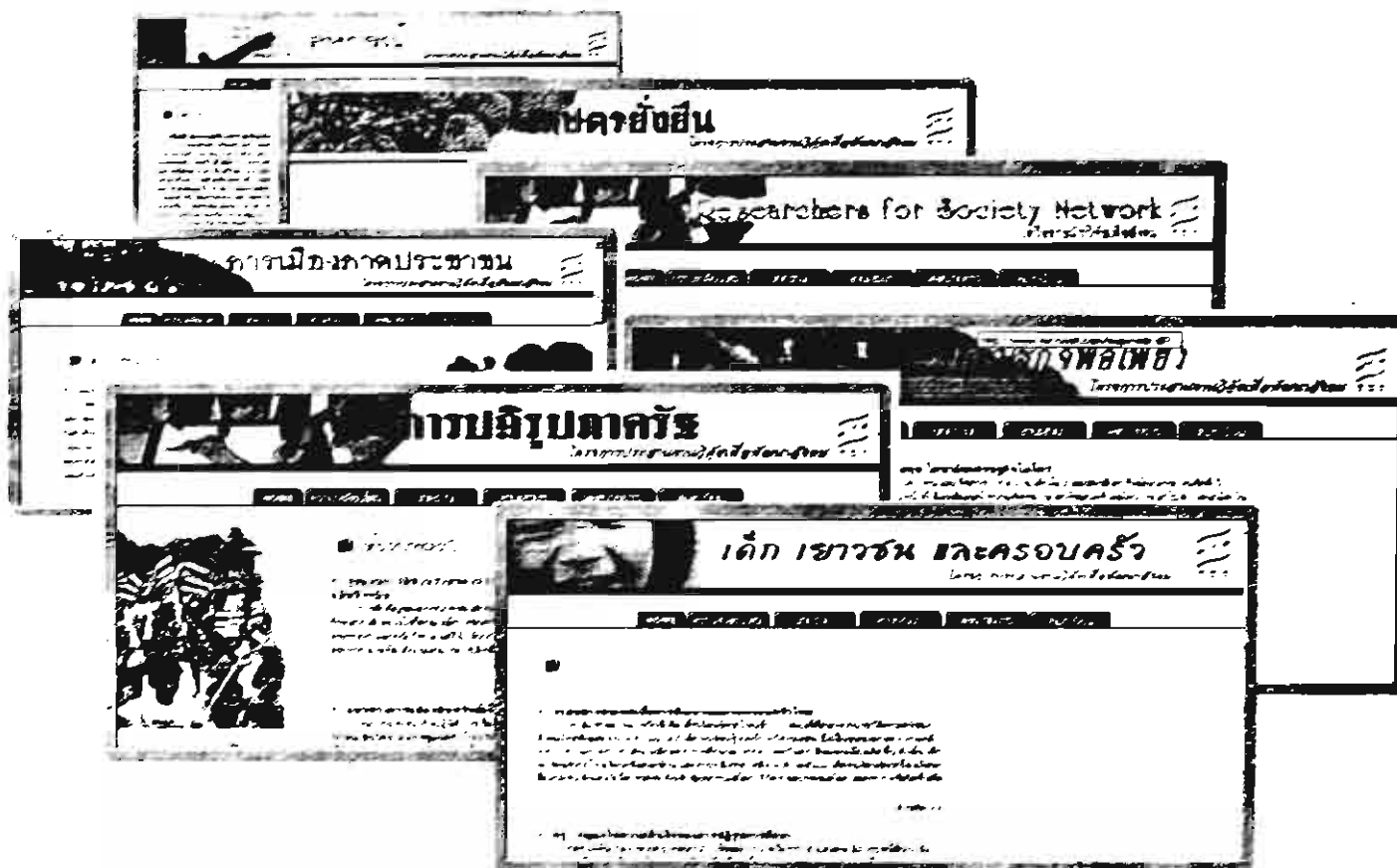
www.rdmnet.org

เริ่มดำเนินการขึ้นเป็นครั้งแรก

ตลอดระยะเวลาการทำงานปรับปรุง

และเปลี่ยนแปลงหน้าแรกของเว็บไซต์อย่างสม่ำเสมอ

เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและชวนให้ติดตามยิ่งขึ้น

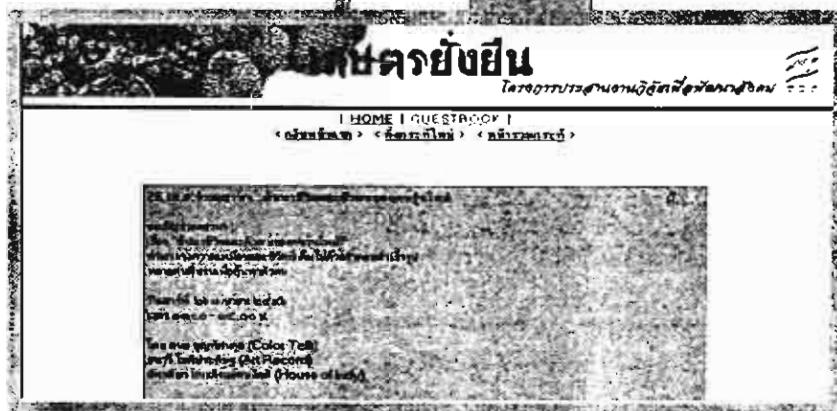
www.rdmnet.org พยายามเสนอและเชื่อมโยงข้อมูล-ความรู้
 ทั้งจากงานวิชาการ งานวิจัย (Research), งานพัฒนา (Development)
 และกระแสการขับเคลื่อนของสังคม (Movement)
 โดยสาระที่น่าสนใจ ได้แก่ เกษตรยั่งยืน, เศรษฐกิจพอเพียง,
 สทกรณ, เด็ก เยาวชน และครอบครัว,
 การปฏิรูปภาครัฐ, การเมืองภาคประชาชน
 และเครือข่ายนักวิจัยเพื่อสังคม (Anet)

ห้องบทความ

ลานเสวนา

ความเคลื่อนไหว

วิธีการนำเสนอเนื้อหาทั้ง 7 เรื่องนั้น

ได้แบ่งเป็นส่วนๆ คือ

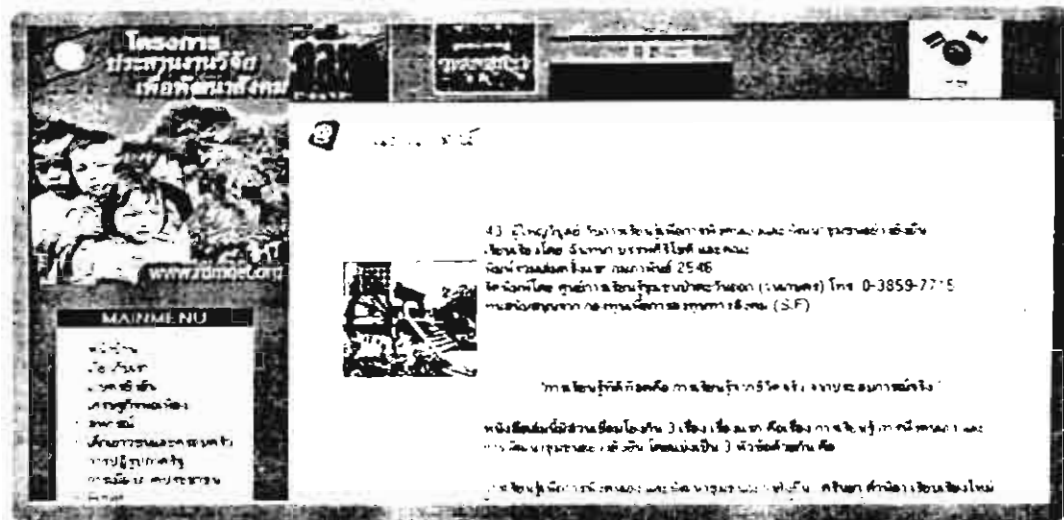
ห้องบทความ : รวบรวมบทความและสรุปสาระสำคัญของการสัมมนาต่างๆ

ลานเสวนา : เวทีแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นในประเด็นต่างๆ

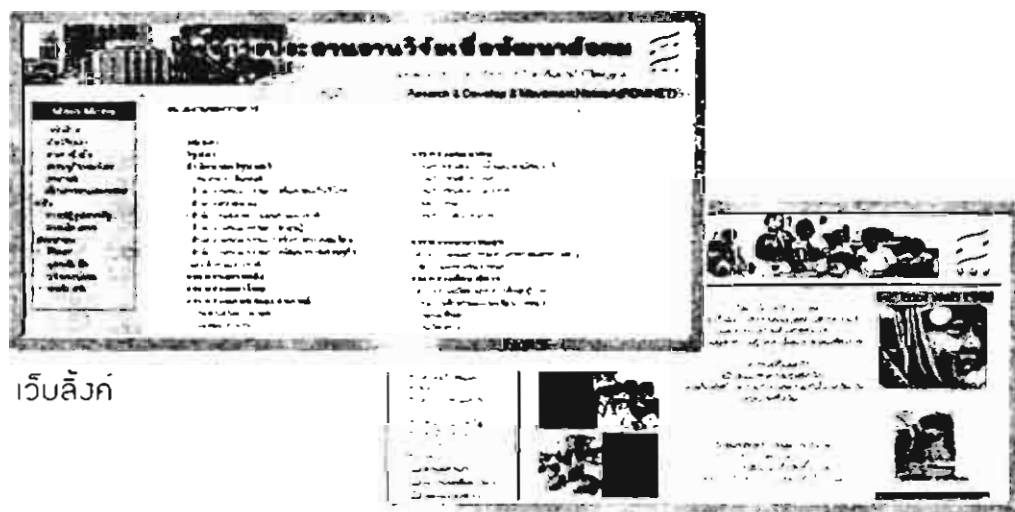
ผู้เข้าชมสามารถแสดงความคิดเห็นและสื่อสารกันได้ทันที

ความเคลื่อนไหว : เกาะติดสถานการณ์ความเคลื่อนไหว

ประชาสัมพันธ์ข้อเท็จจริงสัมมนาต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว รวดเร็ว และไม่สิ้นเปลือง

มุมหนังสือ

เว็บลิงค์

ลิงค์จากหน้าแรกของเว็บ
เพื่อความสะดวกของผู้เข้าชม

นอกจากเนื้อหาที่จัดสรรผ่านวิธีการต่างๆ ก็กล่าวมาแล้ว
พพพ rdment.org ยังขยายขอบเขตโลกของความรู้ที่ไร้พรมแดน
ผ่านเว็บลิงค์ และมุมหนังสืออีกด้วย

001-024

มุมนักวิจัย (1)

1. วิถีสังคมไทย ชุดที่ 7 การศึกษาเพื่อความเป็นไทย

เขียนโดย สมพงษ์ จิตระดับ สุ้องคะวาทิน และ พิกพ ธงไชย

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม 2543

จัดพิมพ์โดย : เพื่อรำลึก 100 ปีชาตกาล ปรีดี พนมยงค์

ราคา 110 บาท : 136 หน้า

หนังสือเล่มนี้เป็นการนำบทความที่มีสาระสำคัญในด้านการศึกษา ซึ่งเขียนโดยนักการศึกษา 2 ท่าน คือ รศ.ดร. สมพงษ์ จิตระดับ สุ้องคะวาทิน และ พิกพ ธงไชย

บทความทั้งสองเรื่อง โดยรวมแล้วเป็นการนำเสนอให้เห็นภาพของทิศทาง หรือสิ่งที่มุ่งหวังในการให้การศึกษาหลังปี คศ. 2000 ซึ่งนับเป็นจุดเปลี่ยนศตวรรษ ซึ่งเป็นจุดที่หลายคนมุ่งหวังให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเรื่องต่างๆ ในทิศทางที่ดีขึ้น ราวกับว่า ปี 2000 น่าจะเป็นจุดเริ่มต้นที่จะเติบโต เปลี่ยนทิศมุ่งหวังสู่โลกอนาคตอีก 100 ปีข้างหน้าที่ดีกว่าที่ผ่านมา ทั้งเรื่องการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา นักเรียนควรเป็นอย่างไร ครู-อาจารย์ควรพัฒนาตัวเอง หรือมีการสอนเป็นอย่างไรให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทั้งหลาย เพื่อก้าวสู่ความทันสมัย เท่าทันตัวเอง เท่าทันโลก หากแต่ยังคงความเป็นคนไทย มีชนบประเพณี และความคิตทางวัฒนธรรมที่ดีอยู่

บทความ "สร้างคุณภาพเด็กไทยสู่สังคมโลกและชุมชน" ซึ่งเขียนโดย รศ.ดร. สมพงษ์ จิตระดับ สุ้องคะวาทิน กล่าวถึงระบบการศึกษา ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์การศึกษาในอดีต สมัยที่การเรียนการสอนยังอยู่ในวัด เป็นการศึกษาแบบธรรมดาศึกษา (Informal Education) ต่อมาเมื่อประเทศเปิดตัวมากขึ้น รับแนวคิดของตะวันตกมากขึ้น ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และการศึกษา รูปแบบของการศึกษาหาความรู้ของเด็กไทยจึงเปลี่ยนไป เป็นการศึกษา ที่มีระบบ มีหลักสูตร มีตารางแบบแผนที่แน่นอน (Formal Education) การเรียนการสอนกลายเป็นตะแกรงคัดชั้นคุณภาพเด็ก ทำให้เด็กมีความเครียดและการแข่งขันที่สูงขึ้น

การปรับการเรียนการสอนในปี 2000 นั้น เนื่องจากสังคมไทยต้องปะทะกับสังคมภายนอก ภายใต้อิทธิพลต่างๆ และการปรับเปลี่ยนภายในสังคมไทยเอง ดังนั้น รศ.ดร.สมพงษ์จึงแนะว่า เป้าหมายและวิสัยทัศน์ของเด็กไทยควรมีคุณลักษณะเช่นใด (หน้า 11-16) เช่น สามารถดำเนินชีวิตด้วยความเข้าใจทั้งระบบคุณค่า กับระบบวัตถุนิยม หรือ นิยมและรักความเป็นไทย เข้าใจถึงสาระทางวัฒนธรรมไทยอย่างมีคุณค่าได้ เป็นต้น

ส่วนบทความเรื่อง "ปฏิรูปการศึกษา : เพื่อความแข็งแกร่งของพลเมืองไทย" ของพิกพ ธงไชย เสนอประเด็นของการพัฒนาการศึกษา ที่ไม่ควรครอบงำกดดัน และไม่ส่งเสริมทางเลือกให้เด็ก แต่การศึกษาควรก่อให้เกิดการมีส่วนร่วมเห็นเด็กเป็นปัจเจกบุคคล มากกว่าเห็นเป็นเพียงเป้าหมายคือพลเมืองในอนาคต

เพราะการมีความเชื่อเช่นนั้นจะทำให้เกิดการพัฒนาลัทธิสูตรการเรียนการสอนที่แตกต่าง เพราะโดยส่วนตัวของพิภพ แล้ว เขาเชื่อมั่นในการศึกษาว่า “..การศึกษาที่พัฒนาปัจเจกบุคคลที่ดี จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติในสังคมที่เขาเป็นสมาชิกอยู่...” (หน้า 27)

นอกจากนั้น เขาต้องการให้การศึกษาเน้นให้เกิดจากครอบครัว ชุมชน สังคม และการศึกษาควรมีทางเลือก ซึ่งเขาได้สรุปไว้ในตอนท้ายว่า

“บทสรุปของข้าพเจ้า คือ ถ้า...เราทำครอบครัวให้เหมาะกับเด็ก เราทำโรงเรียนให้เหมาะกับเด็ก เราทำชุมชนให้เหมาะกับเด็ก เราทำผู้ใหญ่ให้เหมาะกับเด็ก และสุดท้าย เราทำการศึกษาให้เหมาะกับเด็ก ฯลฯ เมื่อนั้นเราจะได้เด็กที่เติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีรากฐานการพัฒนาในวัยเด็กที่มีความสุข ผู้ใหญ่ที่มีความสุขจะสร้างสังคมที่มีความสุข ความสุขย่อมทำให้เราสามารถเผชิญปัญหาต่างๆ ได้อย่างไม่เจ็บปวดและมีสติ สุดท้าย ปัญญาาก็จะเกิดตามมา” (น. 98)

2. ถอดรหัสการพัฒนา

เขียนโดย ทุกชัย เจริญวงศ์

บรรณาธิการ : อรัญญา ศิริผล และสุรสม กฤษณะจุฑา

พิมพ์ครั้งแรก : พฤษภาคม 2544, จัดพิมพ์โดย : สถาบันพัฒนาการเมือง

ราคาเล่มละ 120 บาท : 174 หน้า

คำว่า “ถอดรหัสการพัฒนา” นั้น สื่อให้เห็นนัยที่แท้จริงของเนื้อหาที่ต้องการนำเสนอ เป็นการคลี่เปิดภาพให้คนโดยทั่วไปมองเห็นความหมาย และตั้งคำถามกับคำว่า “การพัฒนา” มากกว่าที่จะยอมรับอย่างดุษฎี หนังสือเล่มนี้เป็นงานวิจัยที่เกิดจากการทำวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของ ทุกชัย เจริญวงศ์ จากภาควิชาการพัฒนาสังคม คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ เป็นการนำทฤษฎีและแนวคิดยุค “โพสต์โมเดิร์น”(Post-modern) ในเรื่องของ “วาทกรรม หรือ Discourse” มาใช้เป็นกรอบความคิดหลักในการมองและทำความเข้าใจกับ แนวคิดและการปฏิบัติภายใต้คำว่า “การพัฒนา” ของภาครัฐและการตอบสนองของประชาชนในพื้นที่ บ้านดงป่าจั่ว ตำบลมะขุนหวาน อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ หรือหากพูดให้ง่ายและเข้าใจง่ายขึ้น คือ ทุกชัย ได้ศึกษาและดูความหมายของคำว่า “การพัฒนา” ว่า แท้ที่จริงแล้ว คำว่า “การพัฒนา” นั้น มีความหมายอย่างไร ใครเป็นผู้สร้าง และอะไรคือการกำหนดว่า สิ่งไหนคือการพัฒนา ไม่พัฒนา

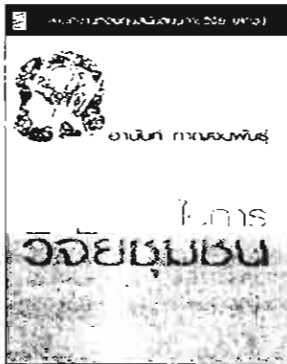
เนื้อหาของหนังสือนั้นเป็นการสร้างองค์ความรู้ทางการเมืองของภาคประชาชน หมายถึง “การเพ่งพิจารณาปัญหาโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม ว่ามีความยุติธรรมหรือไม่” ประชาชนควรร่วมกันพิจารณาและให้ความสำคัญกับปัญหาต่างๆ ไม่ควรเพิกเฉย ดังที่ ดร. ภูษณ ปรีธิตมาโนช ประธานคณะที่ปรึกษา สถาบันพัฒนาการเมืองผู้จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้กล่าวไว้ในคำนำ และได้

ยกตัวอย่างความเห็นในการมีส่วนร่วมทางสังคม ของ เอลดีริจ คลีเวอร์ที่ว่า “ถ้าคุณไม่เป็นส่วนหนึ่งของการแก้ปัญหา คุณก็เป็นส่วนหนึ่งของปัญหา”

หนังสือเล่มนี้จะทำให้คุณตั้งคำถามกับสิ่งที่เกิดขึ้นประจำวันโดยที่คุณอาจเพิกเฉย อีกทั้งยังนำคุณไปสู่ความเข้าใจในทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่ไม่ยากเกินความเข้าใจ เช่น

“การสร้างถนนจะสามารถเชื่อมหมู่บ้านเข้ากับอำเภอและจังหวัดซึ่งเป็นสายบัญชาการของรัฐ และในทางวัฒนธรรม ถนนและไฟฟ้าจะสามารถเชื่อมชาวบ้านเข้ากับวิถีชีวิตสมัยใหม่ที่ทันสมัย ซึ่งจะยิ่งทำให้ชาวบ้านผูกติดและพึ่งพาสังคมภายนอกโดยเฉพาะระบบตลาดมากขึ้น”(หน้า 151)

นอกจากนี้ ในคำนำอาจารย์นิธิ เอียวศรีวงศ์ เขียนไว้ว่า “ในฐานะมนุษย์ชาวบ้านไม่ได้เป็นเหยื่อที่ถูกกระทำโดยไม่รู้จักต่อสู้ดิ้นรนในการดำรงรักษาอิสรภาพและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของเขา”

3. วิธีคิดเชิงซ้อนในการวิจัยชุมชน :

พลวัตและศักยภาพของชุมชนในการพัฒนา

เขียนโดย อานันท์ กาญจนพันธุ์

พิมพ์ครั้งแรก กรกฎาคม 2545

จัดพิมพ์โดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย

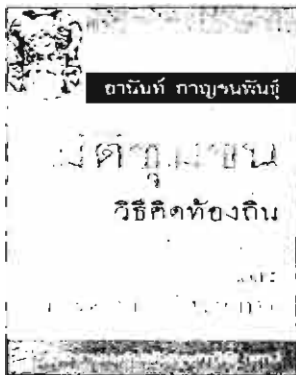
จัดจำหน่ายโดย ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ราคา 90 บาท : 240 หน้า

หนังสือเล่มนี้เป็นการรวมบทความและข้อเขียนต่างๆ ของ รศ.ดร. อานันท์ กาญจนพันธุ์ ที่เขียนขึ้นมาต่างกรรมต่างวาระกัน แต่ก็ล้วนเป็นผลของการสังมประสบการณ์ในการทำงานวิจัยชุมชนและท้องถิ่นของผู้เขียนมาอย่างยาวนานกว่า 25 ปี ที่ได้สะท้อนว่า งานวิจัยชุมชนท้องถิ่นของสังคมไทยมีความก้าวหน้าไปได้ไม่มากนัก เป็นเพราะยึดติดอยู่กับดักวิธีคิดแบบคู่ตรงข้าม ที่ยึดมุมมองด้านเดียวเป็นหลักในการศึกษา และนั่นทำให้ความเข้าใจของสังคมเกี่ยวกับชุมชนตกอยู่ในภาวะชงกั๊ก ภาพส่วนใหญ่ที่เรามองชุมชนท้องถิ่นกลับเป็นภาพที่หยุดนิ่ง และสร้างภาพลวงตาที่ทำให้เข้าใจไม่ถึงความจริงของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เปลี่ยนไป ขณะที่โลกเปลี่ยนแปลงไปทุกวันและซับซ้อนมากขึ้น ผลก็คือชุมชนท้องถิ่นมักถูกกีดกันออกไปจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมและประชาธิปไตยอย่างจริงจัง การศึกษาและทำความเข้าใจชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นภาพที่เคลื่อนไหว เข้าในในพลวัตและศักยภาพของชุมชนในบริบทของการพัฒนา จำเป็นต้องการวิธีคิดใหม่ ที่ผู้เขียนเรียกว่า “วิธีคิดเชิงซ้อน”

งานเขียนในทั้ง 3 ส่วนของหนังสือเล่มนี้ นับตั้งแต่ แนวทางในการวิจัย ความเคลื่อนไหวของชุมชน แนวคิดพื้นฐานในการวิจัยชุมชน และส่วนที่ว่าด้วยพลังของชุมชนกับการพัฒนาในมิติทางวัฒนธรรม จะช่วยให้ผู้อ่านได้ทำความเข้าใจมาเป็นลำดับเกี่ยวกับมิติต่างๆ ของวิถีคิดเชิงซ้อน แนวคิดหลักที่เป็นพื้นฐานนำมาใช้ประกอบการวิจัยชุมชนในมิติของวิถีคิดเชิงซ้อน ได้แก่ แนวคิดที่ว่าด้วยโครงสร้างสังคม อำนาจ และสิทธิ และในที่สุดท้ายผู้เขียนได้หยิบยกกรณีศึกษามาชี้ให้เห็นเป็นแนวทาง ในการนำเอาวิถีคิดเชิงซ้อนและแนวคิดพื้นฐานต่างๆ มาใช้วิเคราะห์สถานการณ์จากประสบการณ์จริงในการวิจัยของผู้เขียนเอง

งานเขียนชิ้นนี้จึงนับเป็นคุณูปการสำหรับวงวิชาการในการศึกษาสังคมไทย ที่ถูกประมวลออกมาในช่วงเวลาที่เหมาะสมยิ่ง ท่ามกลางพลวัตของสังคมที่ให้ภาพของความเคลื่อนไหว การพยายามดิ้นรนต่อสู้และแสวงหาทางเลือกของชุมชนท้องถิ่นต่างๆ ขึ้นมากมาย ที่น่าจะช่วยจุดประกายของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และการเรียนรู้ร่วมกันในการพัฒนาวิถีวิทยาของการศึกษาชุมชนท้องถิ่นให้เกิดความก้าวหน้าต่อไป

4. มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร

เขียนโดย อานันท์ กาญจนพันธุ์

พิมพ์ครั้งแรก : กรกฎาคม 2544

จัดพิมพ์โดย : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, กรุงเทพฯ

ราคาเล่มละ 110 บาท : 312 หน้า

หากความก้าวหน้าในการศึกษาชุมชนยังย่ำอยู่กับที่ เพราะนักวิชาการไม่มีปุมความรู้พื้นฐานซึ่งเป็นโครงสร้างของชุมชน หรือนักพัฒนาปราศจากทิศทางในการทำความเข้าใจชุมชน อาจเป็นการยากที่จะขับเคลื่อนชุมชนให้พัฒนาอย่างยั่งยืนและมั่นคง ภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ ใน มิติชุมชน : วิถีคิดท้องถิ่นว่าด้วยสิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร รศ.ดร.อานันท์ กาญจนพันธุ์ ได้ประมวลบทความข้อเขียนที่จะช่วยปูฐานความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับชุมชนและความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับหมู่บ้าน จาริต ภูมิปัญญา อัตลักษณ์ สิทธิ และอำนาจไว้ได้อย่างคมชัด

ผู้เขียนมองชุมชนในมิติต่างๆ ทั้งความเป็นชุมชนในมิติของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ที่เป็นมากกว่าหน่วยของพื้นที่ทางกายภาพเชิงภูมิศาสตร์เท่านั้น มิติของความสัมพันธ์ที่ขัดแย้ง โดยหยิบยกความขัดแย้งระหว่างจาริตชุมชนท้องถิ่นกับกฎหมายของรัฐขึ้นมาพูดถึง มิติของมุมมองจากภายใน ซึ่งนำเอาวิถี

คิดและความเข้าใจของชาวบ้านมาวิเคราะห์ เพื่อตอบคำถามว่าความเป็นชุมชนคืออะไร ส่วนมิติของ ทูทางสังคมและสิทธิชุมชน ผู้เขียนมองถึงเรื่องพื้นฐานทางความคิดและอุดมการณ์ของระบบสวัสดิการในสังคมไทย และพื้นฐานทางความคิดขององค์กรเอกชนอิสระในสังคมไทย

นอกจากนี้ผู้เขียนยังหยิบยกมิติของภูมิปัญญาท้องถิ่นด้วยวิธีคิดเชิงซ้อน ชุมชนในมิติของกระบวนการ ชุมชนในมิติของความเคลื่อนไหวหรือพลวัต ในบทที่ 7 ผู้เขียนได้วิเคราะห์ถึงเงื่อนไขที่เป็นปัญหาต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน ส่วนของบทที่ 8 เป็นเรื่องของสิทธิชุมชนกับการพัฒนา ซึ่งดร.อานันท์พัฒนาความคิดและความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิชุมชนให้ครอบคลุมมิติต่าง ๆ อย่างรอบด้านมากขึ้น เพราะมิติชุมชนมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาสังคมในปัจจุบัน และบทสุดท้ายของหนังสือเล่มนี้ได้สรุปถึงพลวัตของการสร้างความหมายใหม่ของสิทธิชุมชน โดยหยิบยกความเคลื่อนไหวของปฏิบัติการป่าชุมชนในภาคเหนือขึ้นมา

"หนังสือเล่มนี้น่าจะเป็นช่วยเสริมฐานความคิดของคนทำงานพัฒนาและวิจัยเกี่ยวกับชุมชนให้สามารถมองปรากฏการณ์เรื่องชุมชนได้อย่างแจ่มชัดมากขึ้น มองเห็นเส้นทางเดินที่ผ่านมา และมองเห็นลู่ทางที่ควรจะเดินต่อไป เพื่อนำไปสู่การพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน" คือ คำนิยมจาก ศ.ดร.ปิยะวัติ บุญ-หลง ผู้อำนวยการสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ได้กล่าวไว้ในคำนำ

5. กตัญญูใบไม้ผลิที่เมโด

เขียนโดย จักรทิพย์ นาถสุภา

พิมพ์ครั้งที่ 1 : ธันวาคม 2543

จัดพิมพ์โดย : บริษัทสำนักพิมพ์สร้างสรรค์ จำกัด

ราคาเล่มละ 150 บาท : 172 หน้า

"จักรทิพย์ นาถสุภา" สำหรับชื่อนี้แล้ว ผู้ที่คุ้นเคย คลุกคลีอยู่ในแวดวงวิชาการ หรือให้ความสนใจงานศึกษาเกี่ยวกับหมู่บ้าน ชุมชนย่อมคุ้นเคยเป็นอย่างดี จักรทิพย์ เป็นนักวิชาการ นักวิจัย และอาจารย์มหาวิทยาลัยที่เสนอแนวคิดวัฒนธรรมชุมชน เน้นให้ความสำคัญในการพัฒนาที่เริ่มจากชุมชน เศรษฐกิจหมู่บ้าน มาอย่างต่อเนื่องและยาวนาน

หนังสือ "กตัญญูใบไม้ผลิที่เมโด" นี้ เป็นหนังสือที่อ่านง่ายมาก หากแต่ให้ประโยชน์ในการทำความเข้าใจแนวคิดและความรู้ในประเด็นชุมชนหมู่บ้านได้อย่างดี (อาจารย์)จักรทิพย์เขียนขึ้นด้วยภาษาง่ายๆไม่เป็นงานทางด้านวิชาการจนยากเกินทำความเข้าใจ

เนื้อหาในหนังสือ เกิดขึ้นในช่วงระยะเวลาสามเดือนของฤดูใบไม้ผลิเมื่อปี ค.ศ.2000 ซึ่งฉัตรทิพย์ ได้รับเชิญเป็นอาคันตุกะของคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยนาโกย่า หรือในชื่อย่อว่า เมได ฉัตรทิพย์จึงได้มีเวลาว่างเว้นจากการ ทำงาน ได้พักผ่อนและค้นคว้าความรู้เพิ่มเติมในช่วงเวลาดังกล่าว จากการได้มี เวลาอ่านหนังสือ แลกเปลี่ยนความคิดกับนักวิชาการของญี่ปุ่นหลายต่อหลายท่าน การอ่าน “ฤดูใบไม้ผลิที่เมได” จึงเป็นเสมือนการได้อ่านหนังสือ ฟัง คิด และพูดคุยไปพร้อมกับอาจารย์ฉัตรทิพย์และนักวิชาการท่านอื่นๆ อีกทั้งเป็นการ ปลูกความเข้าใจ และเปิดโลกทัศน์ของผู้ที่สนใจแนวคิดดังกล่าวไปสู่หนังสือเล่มอื่นๆ และความคิดชุดใหม่ๆ ทั้งนี้เพราะฉัตรทิพย์ได้อ่านและทำการสรุปและย่อสาระ หลักให้เราผู้อ่านได้เข้าใจไปพร้อมๆ กัน

ด้วย ซึ่งหนังสือบางเล่มที่ฉัตรทิพย์ได้เขียนถึง(ซึ่งหากเราสนใจสามารถไป ค้นคว้าต่อได้เอง) ได้แก่

1. Anerzej Walicki, *The Slavophile Controversy, History of a conservative Utopia in Nineteenth – Century Russian Thought* (1975)
2. Peter K. Christoff, *An Introduction to Nineteenth – Century Russian Slavophilism, A Study in Ideas* (เล่ม 1, 1961 และเล่ม 2, 1972)
3. Thomas R. Havens, *Farms and Nation in Modern Japan, Agarian Nationalism, 1870-1940* (1974)

เป็นต้น

หรือการพูดคุยแลกเปลี่ยนกับศาสตราจารย์ไออิชิ อิเซน อาจารย์กิตติคุณ มหาวิทยาลัยโตเกียว ในหลายๆเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องประชาสังคม (civil society)

“มโนภาพประชาสังคม (civil society) เป็นแนวคิดสำคัญของ Daniel Defoe และ John Locke Adam Smith ส่วนคนแรกที่ใช้คำนี้คือ Adam Ferguson เขาเขียนหนังสือชื่อ *Essay on the History of Civil Society* ใน ค.ศ. 1767...” (หน้า 52)

หลังจากแลกเปลี่ยนในคำคตินั้นแล้ว ฉัตรทิพย์ได้เขียนสรุปอย่างง่ายๆว่า

“คตินั้นข้าพเจ้าอนหลับสบาย รู้สึกว่าเข้าใจเรื่องประชาสังคมมากขึ้นมาก เข้าใจชัดว่าประชาสังคมเป็นมโนภาพของประเทศตะวันตก และหากเราในเมือง ไทยจะนำมาใช้ ก็จะต้องปรับให้เข้ากับประวัติศาสตร์วิวัฒนาการโครงสร้างสังคม และวัฒนธรรมของเราจึงจะเกิดผลดีที่เป็นจริง” (หน้า 56)

นอกจากนี้แล้ว ในบทที่ 6 (ทฤษฎีของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองในการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้านไทย) นับเป็นสาระหลักของหนังสือ และการเดินทางไปในฐานะอาคันตุกะที่มหาวิทยาลัยนาโกย่า ทั้งนี้เพราะเป็นบทที่กล่าวถึงการบรรยายในประเด็น “ทฤษฎีของสำนักเศรษฐศาสตร์การเมืองในการศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนหมู่บ้านไทย (The Theory of the School of Political Economy in Historical Studies of the Thai Village Community)” ทั้งบทบรรยายและการอธิบายได้ถูกนำมาแจงและเรียบเรียงให้เข้าใจได้ง่ายเพื่อความเข้าใจเป็นพื้นฐาน

6. เส้นทางแห่งศรัทธา

เขียนโดย ชวัลลย์ ทองดีเลิศ

พิมพ์รวมเล่มครั้งแรก : กรกฎาคม 2544

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์อมรินทร์ ร่วมกับมูลนิธิภูมิปัญญา

ราคาเล่มละ 130 บาท : 215 หน้า

เส้นทางชีวิตของชวัลลย์ ทองดีเลิศ ของคนหนุ่มคนหนึ่งที่ไม่ยึดเยียดตัวเองอยู่ในสำนักงานใดสำนักงานหนึ่งในเมืองหลวง หากแต่เลือกทางชีวิตตามอุดมการณ์ ชวัลลย์ออกไปทำงานตามหมู่บ้าน ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจอย่างเต็มที่ด้วยศรัทธามั่นว่าสิ่งที่ตนคิด สิ่งที่ดีนำเสนอ จะเป็นประโยชน์แก่ชาวบ้าน เส้นทางแห่งศรัทธาทั้ง 21 เรื่องคือผลึกจากประสบการณ์ 17 ปีในชีวิตของเขา

กว่าก่อนชีวิตเขาได้ใกล้ชิดได้สัมผัสกลิ่นไอดิน ได้สัมผัสวิถีชีวิตทั้งดงามและเรียบง่ายตามแบบไทย เรื่องราวต่างๆ เรื่อง...สายน้ำ ผืนนา และป่าเขา, ข้าว, บ้าน, ริมรั้ว, ดอกไม้กับใจที่ศรัทธา, ป่าสนวัดจันทร์...คือ “สาระ” ของผู้คนต่างวิถีที่เขาสามารถถ่ายทอดออกมาได้อย่างละเมียดละไมและอ่อนโยนยิ่งนัก

ทุกๆ ก้าวของชีวิตสอนให้เราเติบโต ชวัลลย์ได้สรุปบทเรียนชีวิตของเขาไว้ในหนังสือเล่มนี้หลายแง่มุม

“การหลุดพ้นจากภาวะการพึ่งตนเองไม่ได้มีทางเดียว

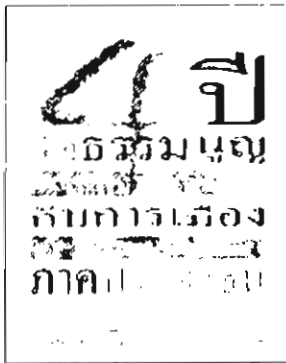
คือการต้องคิดกลับมาพึ่งตนเองให้ได้”

“ผลที่ได้คือ ไม่ได้ผล หลายอย่างที่เข้าไปหวังจะช่วยชาวบ้าน แต่ไม่ตรงใจที่ชาวบ้านต้องการ บางอย่างที่ถูกใจชาวบ้าน แต่พิธีการขั้นตอนยุ่งยาก ไม่สอดคล้องกับวิถีที่ชาวบ้านปฏิบัติกันมา”

บางก้าวที่ผิดพลาดทำให้เขาดังสติ ศึกษาเรียนรู้ทำความเข้าใจใหม่ เปิดใจกว้างสร้างศรัทธาต่อการแสวงหาวิถีชีวิตที่สงบสุข เรียนรู้การอยู่ร่วมกันแบบพี่น้อง การอยู่ร่วมกับธรรมชาติด้วยความเคารพอ่อนน้อม และความเชื่อมั่นในคุณธรรมความดีงาม

เส้นทางแห่งศรัทธา เล่มนี้จะทำให้คุณผู้อ่านเข้าใจโลก เข้าใจชีวิต เข้าใจตัวตน ศิลปวัฒนธรรม องค์ความรู้ภูมิปัญญา วิถีชีวิตเลือดเนื้อของเรา มีความ

ภาคภูมิใจในวัฒนธรรมภูมิปัญญาของเรา ด้วยใจที่เปิดกว้างรับสิ่งใหม่ดีๆ เข้ามา
ต่อเติมอย่างมีภูมิปัญญาในการเลือกสรร และพัฒนาสิ่งใหม่ที่ดั่งามไว้ให้แก่คนรุ่น
ต่อไปได้อย่างแน่นอน

7. 4 ปฐพีธรรมนุญกับการเมืองภาคประชาชน

จัดพิมพ์โดย คณะดำเนินงานโครงการเฉลิมฉลองเปิดอนุสรณ์สถานวีรชน
ประชาธิปไตย

พิมพ์ครั้งแรก ตุลาคม 2544

ราคา...ไม่ขาย แต่ขอรับบริจาค เพื่อสมทบทุนญาติวีรชนเดือนตุลาคม : 303 หน้า
ติดต่อสอบถามที่ สถาบันพัฒนาการเมือง / www.kpi.ac.th

เนื่องในวันที่ 11 ตุลาคม 2544 เป็นโอกาสครบรอบ 4 ปี ของการมีรัฐ
ธรรมนูญฉบับประชาชน และอยู่ในช่วงรำลึกครบรอบ 25 ปี เหตุการณ์ 6 ตุลาคม
2519 และการเปิดอนุสรณ์สถาน 14 ตุลาคม 2516 ทุกๆ เหตุการณ์มีความสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกันขบวนการเคลื่อนไหวของการเมืองภาคประชาชนทั้งสิ้น หนังสือเล่มนี้
แบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ภาคด้วยกัน

ในภาคที่ 1 ตุลาคม 16 - ตุลาคม 40 : สำนวนการเคลื่อนไหวภาคประชาชนตั้ง
แต่ 14 ตุลาคม 16 การต่อสู้ที่เริ่มจากรัฐธรรมนูญ เรื่อยมาจนถึงตุลาคม 40 เปิดศักราช
ปฏิรูปการเมือง โดยมองผ่านรัฐธรรมนูญ ซึ่งเปรียบเสมือนการชี้ให้เห็นสัมพันธ
ภาพของสังคม ในช่วงนั้นๆ เพื่อให้ทราบถึงความเป็นมาว่าประชาชนเคยเรียกร้อง
อะไรบ้าง และในความสำเร็จและความล้มเหลวของแต่ละข้อเรียกร้องมีองค์
ประกอบของอะไรบ้าง และเพื่อที่จะให้บรรลุถึงข้อเรียกร้องเราควรที่จะศึกษาและ
เรียนรู้อดีต

ภาคที่ 2 เหลียวหลัง แลหน้า รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน : มาร่วมกัน
วิเคราะห์ว่า 4 ปีของการใช้รัฐธรรมนูญกับการเคลื่อนไหวภาคประชาชนนั้นประสบ
ความสำเร็จมากน้อยเพียงใด โดยมุมมองจากหลากหลายกลุ่ม หลากหลายกรณี
อาทิ กฎหมายที่ขัดหรือแย้งต่อบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.
2540, "สิทธิชุมชน" ไม่มี "นอกพยานรัฐธรรมนูญ" กรณีการคัดค้านโรงไฟฟ้าถ่านหิน
จ.ประจวบฯ เป็นต้น และถ้าเราจะฝ่าให้พ้นปัญหาและอุปสรรคแต่ละอย่างนั้น ภาค
ประชาชนควรมีปฏิบัติการอย่างไร

ภาคสุดท้าย บทบันทึก ประชาชนใช้รัฐธรรมนูญ : เก็บเกี่ยวส่วนหนึ่งของ
การเคลื่อนไหวภาคประชาชนที่อาศัยเงื่อนไขของรัฐธรรมนูญ ซึ่งเกิดขึ้นอย่างเป็น
รูปธรรมแล้วในแผ่นดินไทย ทั้งนี้เพื่อที่จะบันทึกไว้ว่า รัฐธรรมนูญไม่ว่าจะเขียนไว้
สวยหรูเพียงใด แต่ถ้าขาดปฏิบัติการจริงของประชาชนก็ไม่มีประโยชน์ ขณะเดีย
วกันถ้าประชาชนเข้มแข็งจริง ถึงแม้กฎหมายอื่นใด หรือแม้รัฐธรรมนูญก็มีอาจจะ

ขวางกั้นพลังประชาชนได้ ตัวอย่างมีให้เห็นทั้งกรณีของติดตามมาตรา 40, กรณีการทุจริตการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ ในกระทรวงสาธารณสุข หรือกรณีการเคลื่อนไหวสิทธิชุมชนกรณีโรงไฟฟ้าถ่านหิน จ.ประจวบคีรีขันธ์ เป็นต้น

“4 ปีรัฐธรรมนูญกับการเมืองภาคประชาชน” เล่มนี้จึงเป็นเสมือนบทบันทึกประวัติศาสตร์ของพลังการเมืองภาคประชาชนในช่วงการเปลี่ยนผ่านรากฐานการเมืองการปกครองครั้งสำคัญของไทย

8. คนลี้ภัยในร่มป่า

เขียนโดย ดันแคน กาลสาช และคณะผู้ช่วยนักวิจัย

พิมพ์ครั้งแรก สิงหาคม 2544

จัดพิมพ์โดย เพื่อนไร้มแดน โทร 0-5389-3095

ราคาเล่มละ 150 บาท : 124 หน้า

ขึ้นชื่อว่าเป็นรายงานการวิจัย หลายๆ คนคงจะคิดถึงสาระที่อัดแน่น เล่มใหญ่หนาเตอะเต็มไปด้วยทฤษฎีและหลักการในแวดวงวิชาการ หากแต่รายงานการวิจัยชิ้นนี้ “คนลี้ภัยในร่มป่า” คือหมื่นพันอักษรที่ได้เรียงร้อยเป็นหนังสืออันทรงคุณค่าเล่มขนาดพอเหมาะมือ ต่างจากงานเขียนวิชาการทั่วไปอย่างสิ้นเชิง อีกทั้ง “คนลี้ภัยในร่มป่า” เป็นการศึกษาวิจัยที่เกิดจากความเป็นจริงของแผ่นดินที่มีคำอธิบายอ้างอิงอย่างน่าเชื่อถือ

เมื่อ “ผู้ลี้ภัย” กลายเป็นบุคคลไร้ศักดิ์นา ไร้ตัวตน การถูกตีตราบาปด้วยการถูกกล่าวหาต่างๆ นานาเป็นมายาหรือไม่ รายงานชิ้นนี้มีแง่มุมเพื่อประเมินความถูกต้องของคำกล่าวอ้างที่ว่า “ผู้ลี้ภัย” กำลังสร้างความเสื่อมโทรมให้ป่าไม้ และปิดกั้นโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรของชาวบ้านไทย และเพื่อท้าทายต่อสมมุติฐานที่ว่า การให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยและการอนุรักษ์ป่าไม้นั้นไม่สามารถดำเนินไปด้วยกันได้ ทั้งนี้การตรวจสอบถึงสาเหตุที่แท้จริงของการเสื่อมโทรมของสภาพป่าไม้ ความขัดแย้งทางสังคมในการเข้าถึงที่ดิน และทรัพยากรธรรมชาติ และการจัดการทรัพยากรของชุมชนผู้ลี้ภัยยังเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการวิจัยเล่มนี้ด้วย

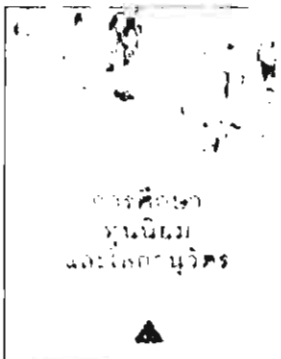
นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ประเมินเหตุและผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ที่มีต่อคนชายขอบ การเพิ่มความเข้มงวดต่อการจัดการผู้ลี้ภัย และการส่งกลับผู้ลี้ภัย โดยใช้กรอบและมุมมองของ “นิเวศวิทยาการเมือง” เป็นหลัก โดยงาน

วิจัยชั้นนี้มิทั้งศึกษาจากเอกสารงานเขียนต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนาม

แม้ว่าช่วงเวลาที่คุณจะวิจัยลงพื้นที่สัมผัสชีวิตความเป็นอยู่ในค่ายผู้ลี้ภัยจะล่วงเลยมา 1 ปี (ช่วงเดือนตุลาคม-ธันวาคม 2543) แต่สถานการณ์ต่าง ๆ ยังไม่ต่างจากเดิม ข้าจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้นเสียด้วย คุณจะวิจัยได้ศึกษากลุ่มประชากรผู้ลี้ภัย 5 ชุมชน ซึ่งเป็นผู้ลี้ภัยที่ตกอยู่ในสภาพที่แตกต่างกัน ภายใต้ความต่างของบริบทล้อมรอบด้วยเช่นกัน

การให้ความคุ้มครองผู้ลี้ภัยส่งผลต่อสภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรมหรือไม่? แล้วเหตุผลที่แท้จริงของสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรมเป็นผลจากสาเหตุใดกันแน่? และผู้รับกรรมที่ต้องเผชิญกับผลสืบเนื่องทางสังคมและการเมืองคือใคร และได้รับผลอย่างไร?...หลังจากอ่าน

“คนลี้ภัยในร่มป่า” จบลง เราจะได้คำตอบว่า “คำพิพากษา” ของสังคมนั้นเท็จหรือจริงอย่างไร

9. การศึกษา ทุนนิยม และโลกานุวัตร

เขียนโดย รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์

พิมพ์ครั้งแรก กันยายน 2544

จัดพิมพ์โดย โครงการจัดพิมพ์คปไฟ โทร.0-2712-7402-3

ราคาเล่มละ 170 บาท : 392 หน้า

เชื่อกันว่า การศึกษาจะทำให้ชีวิตดีขึ้น มีความสุขขึ้น สมบูรณ์ขึ้น...แต่ความเชื่อนั้นไม่เป็นจริงในสังคมปัจจุบัน เพราะ “การศึกษา” ไม่สามารถตอบคำถามให้แก่ชีวิตได้ หรือบางครั้งอาจทำให้ผู้อยู่ในระบบการศึกษาเป็นทุกข์เสียด้วยซ้ำ การได้หันกลับมาทบทวนถึงความผิดพลาด เพื่อนำไปสู่แนวทางการปฏิรูปการศึกษาอย่างเหมาะสมจะทำให้บทเรียนของวงการการศึกษาไทยมีความหมายมากยิ่งขึ้น

ผู้ที่ได้อ่าน การศึกษา ทุนนิยม และโลกานุวัตร ของ อ.รังสรรค์ จะเข้าใจและมองเห็นบริบทและภาพรวมของระบบการศึกษาไทยอย่างบูรณาการ แม้บทความในหนังสือเล่มนี้ส่วนใหญ่จะตีพิมพ์ขึ้นในช่วงปี พ.ศ.2536-2539 ก็ตาม แต่เนื้อหาของหนังสือเล่มนี้ไม่ได้ล้าสมัยเลย เพราะสาระของ การศึกษา ทุนนิยม และโลกานุวัตร จะทำให้ผู้อ่านรู้ถึงพัฒนาการและอุปสรรคของระบบการเรียนการสอนในบ้านเราที่ยังคงเกิดขึ้นและดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง

อ.รังสรรค์ ได้อธิบายถึงการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาไทยในช่วงแห่งการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกปัจจุบันได้อาสนใจว่ามี 6 ประเด็นที่พึงพิจารณา ได้แก่

1. ภาคการศึกษา กำลังแปรเปลี่ยนเป็นภาคเศรษฐกิจแบบเปิด
2. ลัทธิเสรีนิยมสมัยใหม่ กำลังครอบงำโลก
3. ปัญหาความไม่เสมอภาคในโอกาสของการศึกษาจะยิ่งมีมากขึ้นในอนาคต
4. บทบาทของการศึกษาอย่างไม่เป็นทางการมีความสำคัญมากขึ้น
5. ระบบการศึกษาที่มีการรวมศูนย์เข้าสู่ส่วนกลางอย่างมากเป็นระบบที่ไม่สามารถช่วยแก้สังคมได้ในอนาคต
6. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีเร่งรัดอย่างมาก ที่สำคัญมี 5 กลุ่ม คือ เทคโนโลยีสารสนเทศ, เทคโนโลยีชีวภาพ, เทคโนโลยีวัสดุภัณฑ์สมัยใหม่, เทคโนโลยีด้านอวกาศ และเทคโนโลยีด้านพลังงาน

นอกจากนี้ อ.รังสรรค์ยังมองว่า สังคมไทยในยุคโลกาภิวัตน์มี 7 ประเด็นที่ควรพิจารณา คือ

1. สังคมไทยกำลังเผชิญกับพหุลักษณะด้านวัฒนธรรม
2. กระบวนการสร้างอัตตคติดานุวัตรมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาไทยมากขึ้น
3. การเปลี่ยนแปลงกระบวนการสากลานุวัตรของภาษาโลกมีผลกระทบต่อการจัดการศึกษา
4. การครอบงำของทุนวัฒนธรรม
5. การทำลายจริยธรรมในการงาน
6. ความเป็นสินค้าของสรรพสิ่ง
7. ความสัมพันธ์ภายใต้ระบบอุปถัมภ์กำลังแปรเปลี่ยนเป็นความสัมพันธ์ภายใต้ระบบพันธสัญญา

การศึกษา ทุนนิยม และโลกาภิวัตน์ เล่มนี้ จะเป็นคู่มือเล่มสำคัญสำหรับครูบาอาจารย์, นักการศึกษา รวมถึงผู้ที่ต้องการรู้เท่าทันความเปลี่ยนแปลงของระบบการศึกษานานโลกไร้พรมแดนใบนี้ได้อย่างแน่นอน

10. วารสารเกษตรกรรมยั่งยืน (ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคม-กุมภาพันธ์ 2545)

บรรณาธิการ : พุทธิพันธ์ สุขพรวรรกุล

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย)

ราคา 35 บาท

วารสารเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นสิ่งพิมพ์ราย 2 เดือน ดำเนินการโดยมูลนิธิเกษตรกรรมยั่งยืน (ประเทศไทย) และการประสานความร่วมมือกับโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย 19 ภูมิภาค เพื่อใช้เป็นสื่อกลางในการเผยแพร่แนวคิด กิจกรรม การดำเนินงานของโครงการนำร่องฯ และส่งเสริมการทำเกษตรกรรมยั่งยืนเพื่อสร้างการพึ่งตนเองของเกษตรกร

โครงการนำร่องฯ มีความเป็นมาอย่างไร อาจจะพอสรุปคร่าวๆ ได้ว่า เกิดจากการผลักดันของเครือข่ายเกษตรกรรมทางเลือกร่วมกับสมาชิกคนจน ที่พบว่า นโยบายเกษตรกรรมยั่งยืนที่รัฐบาลประกาศเป็นแนวทางหลักในการปรับเปลี่ยนโครงสร้างและระบบการ

ผลิตเพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนของสถาบันเกษตรกรรายย่อย ชุมชนและสังคมในแผนฯ 8 (โดยกำหนดให้มีพื้นที่เกษตรกรรมยั่งยืนร้อยละ 20 ของพื้นที่เกษตรกรรมทั้งประเทศ หรือประมาณ 25 ล้านไร่) ไปไม่ถึงไหน เพราะการดำเนินงานหลายส่วนไม่สอดคล้องและขาดมาตรการสนับสนุนให้เกิดผลในทางปฏิบัติ จึงได้เรียกร้องให้มีการทบทวนแผนการทำงานของกระทรวงเกษตรฯ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งได้เสนอ “โครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อย” เพื่อสร้างรูปแบบของระบบเกษตรกรรมยั่งยืนอันหลากหลาย ตลอดจนสร้างรูปแบบการบริหารจัดการโครงการโดยเกษตรกรและองค์กรชุมชน เพื่อเป็นบทเรียนและแบบอย่างในการพัฒนาระบบเกษตรกรรมยั่งยืนของประเทศต่อไป ซึ่งต่อมาคณะรัฐมนตรีได้มีมติเห็นชอบให้ดำเนินโครงการดังกล่าวในปีงบประมาณ 2544-2546 รวมระยะเวลา 3 ปี ภายในวงเงิน 633 ล้านบาท

รายละเอียดอื่นๆ สามารถหาอ่านได้จากวารสารเกษตรกรรมยั่งยืน ฉบับนี้ ซึ่งเป็นฉบับเปิดตัว รวมทั้งเปิดตัวโครงการนำร่องเพื่อพัฒนาเกษตรกรรมยั่งยืนของเกษตรกรรายย่อยว่าด้วยเรื่อง กว่าจะมาเป็นโครงการนำร่องฯ เรื่องแนวคิด ยุทธศาสตร์การทำงาน วัตถุประสงค์ พื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนแนวทางการดำเนินการ รวมทั้งประเด็นที่น่าสนใจอื่นๆ อาทิ แนวทางการพัฒนาการเกษตรแบบยั่งยืนในแผนพัฒนาฯ 9, เกษตรทางเลือก...ยั่งยืนอย่างไร, ยุทธศาสตร์เกษตรยั่งยืนภาคอีสาน “ต้องปรับปรุงดิน”, องค์กรชาวบ้านกับการบริหารจัดการโครงการนำร่องฯ, ไทย... ศูนย์กลางความหลากหลายพันธุกรรมข้าวของโลกหรือจะเหลือทิ้งไว้เพียง...ตำนาน, วิถีนาได้, ตลาดสีเขียว : บทเรียนและ

ความหวัง, ก็นดีมีสุข เพื่อการกินที่ดีและมีความสุขอย่างยั่งยืน, เอา WTO ออก
จากชีวิตคนไทย

ท่านใดสนใจสมัครเป็นสมาชิก/ สมาชิกอุปถัมภ์ได้ โดยส่งธนาคติหรือตัว
แลกเงิน ส่งจ่ายในนาม นางสาววชิราภรณ์ ดุ่มทอง ปณ.งามวงศ์วาน รหัส
ไปรษณีย์ 11000 พร้อมส่งชื่อ/ ที่อยู่ที่ต้องการรับวารสารมาที่ วารสารเกษตร
ยั่งยืน เลขที่ 912 ถนนงามวงศ์วาน ซอย 31 อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
โทรศัพท์/ โทรสาร 0-2952-7871, 0-2591-1195-6 E-mail : annet@ksc.co.th
สมาชิก 1 ปี 6 ฉบับ ในราคา 180 บาท หรือสมัครสมาชิกอุปถัมภ์ให้แก่โรงเรียน
สถาบัน บุคคลอื่นๆ ในราคาปีละ 150 บาท

11. กรีนคอนซูเมอร์

เขียนโดย กรรณิการ์ พรหมเสาร์

จัดพิมพ์โดย มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค พิมพ์ครั้งที่ 1 : สิงหาคม 2544

จัดจำหน่ายโดย บริษัทเคล็ดไทย จำกัด

ราคา 135 บาท : 160 หน้า

กระแสเรื่องการตั้งองค์กรอิสระคุ้มครองผู้บริโภคกำลังเป็นเรื่องที่เคลื่อนไหวกันอย่างเข้มข้นในปัจจุบัน ขณะเดียวกับที่ปัญหาของผู้บริโภคก็นับวันจะรุนแรงมากขึ้นทุกวัน ทำอย่างไรที่องค์กรอิสระนี้จะทำหน้าที่คุ้มครองผู้บริโภคอย่างแท้จริง โดยไม่ขึ้นกับอำนาจรัฐ ภาคธุรกิจ และมีผลประโยชน์กับนักการเมืองฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าจับตามองอย่าให้คลาดสายตา อย่างไรก็ตาม เรื่องผู้บริโภคนั้นแง่หนึ่งก็ยังเป็นเรื่องของความคิด จิตสำนึกของผู้บริโภคแต่ละคนอยู่นั่นเอง และดูเหมือนองค์กรที่ทำเรื่องผู้บริโภคโดยตรงในบ้านเรานั้น จะได้แก่ มูลนิธิเพื่อผู้บริโภค (มพบ.) ซึ่งเป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ดำเนินกิจกรรมสนับสนุนงานคุ้มครองผู้บริโภคหลายประการ อาทิ ศูนย์ข้อมูลเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารแก่ผู้บริโภค ศูนย์พิทักษ์สิทธิผู้บริโภค สนับสนุนการรวมกลุ่มของผู้บริโภค เป็นต้น แต่หลายท่านอาจคุ้นหน้าคุ้นตากันดีกับ วารสารฉลาดซื้อ ซึ่งก็เป็นสิ่งพิมพ์ที่เป็นผลงานของมูลนิธิ โดยได้รับการสนับสนุนด้านวิชาการจากสถาบันวิจัยโภชนาการ มหาวิทยาลัยมหิดล

กรีนคอนซูเมอร์ (Green Consumers) หรือผู้บริโภคสีเขียว เป็นหนังสือที่รวบรวมเนื้อหาสาระจากคอลัมน์ในชื่อเดียวกันในวารสารฉลาดซื้อ เขียนโดยคุณกรรณิการ์ พรหมเสาร์ และเป็นที่ชื่นชอบของผู้อ่าน เนื่องจากช่วยให้ผู้อ่านเปลี่ยนทั้งวิธีคิดและทดลองทำ โดยสามารถเริ่มต้นได้ที่ตัวเราเองทุกคนในการลดการบริโภค ซึ่งถือเป็นแนวคิดในการทำงานคุ้มครองผู้บริโภคที่ก้าวหน้าที่สุด ที่

มองว่าการบริโภคทุกอย่างย่อมส่งผลกระทบต่อคน สังคม และสิ่งแวดล้อม ดังนั้นจะ
ทำอะไรให้การบริโภคส่งผลกระทบต่อสิ่งเหล่านี้ให้น้อยที่สุด ผู้บริโภคจะมีความ
รับผิดชอบอย่างไรบ้าง ซึ่งแตกต่างอย่างสิ้นเชิงกับแนวคิดในการทำงานผู้บริโภค
ในยุคแรกๆ ที่ผู้บริโภคต้องการเพียงสินค้าที่ดี มีคุณภาพและปลอดภัยกับตนเอง
โดยไม่สนใจว่าสินค้านั้นจะมาจากไหน แรงงาน สภาพความเป็นอยู่ของคนงานและ
กระบวนการผลิตเป็นอย่างไร... (สารี อ๋องสมหวัง, ในคำนำ)

เนื้อหาสาระในหนังสือเล่มนี้จะช่วยให้เห็นว่า เราแต่ละคนในฐานะผู้บริโภค
สามารถจะทำอะไรได้บ้างในการเป็นกรีนคอนซูเมอร์ในเรื่องต่างๆ ที่ไม่ได้ไกลตัว
เลยสักนิด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องขยะ พลาสติก การดูแลสุขภาพของตัวเองเราเอง การ
ปลูกผักสวนครัวไว้กินเอง การซื้อของเข้าบ้าน การใช้รถยนต์ สบายกระซางวัย
ทีวี การใช้สารเคมีในบ้าน เป็นต้น แต่ละเรื่องมีทั้งการให้ข้อมูล และตั้งคำถามให้
เราได้ขบคิด... ไม่เชื่อลองหันไปดูรอบๆ ตัวเรา จะพบว่าในบ้านเรานั้นอาจมีน้ำยา
ทำความสะอาดอยู่หลายอย่าง ทั้งน้ำยาล้างห้องน้ำและสุขภัณฑ์ น้ำยาทำความสะอาด
สะอาดเตาและพื้นผิวในครัว น้ำยาเช็ดกระจก น้ำยาเช็ดเบาะ น้ำยาเช็ด
คอมพิวเตอรฺ์และเครื่องใช้สำนักงาน น้ำยาทำความสะอาดพื้นบ้าน และน้ำยาฆ่า
เชื้อ คำถามคือเรามีความจำเป็นต้องใช้ของพวกนี้แค่ไหน (เรื่องบ้านปลอดสารพิษ)
หรืออย่างกรณีผลิตภัณฑ์กำจัดแบคทีเรียที่เราพบวางขายในท้องตลาดนั้น ได้แก
สบู่ น้ำยาล้างจาน น้ำยาล้างห้องน้ำ น้ำยาทำความสะอาดเครื่องครัว น้ำยาบ้วน
ปาก เป็นต้น เราจำเป็นต้องเป็นคุณสมบัติขนาดนั้นเลยรึ (เรื่องแบคทีเรียฆ่าได้...
ไม่บาป?)

ว่ากันว่าผู้บริโภคนั้นมีพลังมหาศาล สามารถกำหนดความเป็นไปของโลก
ปัจจุบันและอนาคตได้ ดังนั้นเราควรตระหนักให้ดี และพลังที่ผู้บริโภคมีก็สามารถ
นำมาใช้เป็นเครื่องมือในการต่อต้านความไม่เป็นธรรมที่เกิดจากการกระทำของผู้
ผลิต ผู้ประกอบการได้ ขณะเดียวกันก็ต้องไม่ลืมหน้าที่ในการดูแลโลกใบนี้ด้วย
ด้วยว่า “โลกนี้ไม่ใช่มรดกที่เราได้รับมาจากพ่อแม่ แต่เราขอยืมมาจากลูกหลาน” ต่าง
หาก.

12. ปล้นผลิตผล! : ปฏิบัติการจี๊ดเสียบึงอาหารโลก

เขียนโดย วันทนา คิวะ

แปลและเรียบเรียงโดย ไพโรจน์ ภูมิประเสริฐ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : 2544 จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์สวนเงินมีนา

ราคา 150 บาท

ปล้นผลิตผล! (STOLEN HARVEST) : ปฏิบัติการจีฮีดเสบียง

อาหารโลก (The HIJACKING of the GLOBAL FOOD SUPPLY) แค่อีบุ๊กของหนังสือเล่มนี้ก็พาให้เราคิดไกลไปได้แล้วว่า ปฏิบัติการครั้งนี้ไม่ธรรมดา วันทนา คิวะ ผู้เขียนเอง ก็เป็นที่รู้จักกันทั่วโลกในฐานะนักคิด นักเคลื่อนไหวด้านสิ่งแวดล้อม และเป็นผู้นำคนหนึ่งในเวทีนานาชาติคัดค้านโลกาภิวัตน์ ทำให้การตีแผ่ของข้อมูลรายละเอียด การชี้ให้เห็นประเด็นความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้นในอินเดียบ้านของเธอและที่อื่นๆ ทั่วโลกเป็นเรื่องที่ไม่อาจมองข้ามไปได้ ที่สำคัญภายใต้การขยายตัวของระบบทุนนิยมโลกที่เป็นอยู่ทุกวันนี้ เกษตรกรและชุมชนท้องถิ่นทั้งหลายได้ตกอยู่ภายใต้ชะตากรรมเดียวกัน เรื่องราวที่เกิดขึ้นในอินเดียจึงเป็นเรื่องราวเดียวกันที่เกิดขึ้นกับประเทศไทย ไม่ว่าจะเป็นประเด็นการปลูกไม้โตเร็ว อุตสาหกรรมเพาะเลี้ยงชายฝั่ง ฝ้ายบีบี/ จีเอ็มโอ และการจดสิทธิบัตรพันธุ์ข้าว หรือการผูกขาดเมล็ดพันธุ์ เป็นต้น

หนังสือเล่มนี้แบ่งเป็น 7 บท ว่าด้วยเรื่อง (1) การจีฮีดเสบียงอาหารโลก (2) จักรวรรดินิยมถั่วเหลือง (3) ผลิตผลที่ถูกขโมยจากท้องทะเล (4) วัวบ้ากับวัวคักตีสัทธ (5) เมล็ดพันธุ์ที่ถูกโจรกรรม (6) พันธุวิศวกรรมและความมั่นคงทางอาหาร และ (7) เอาประชาธิปไตยด้านอาหารคืนมา

สิ่งที่วันทนาพยายามจะทำก็คือ การเผยให้เห็นความจริงที่ว่า สิ่งพิเศษธุรกิจแบบอุตสาหกรรมเรียกว่า "การเติบโต" นั้น แท้จริงแล้วก็คือ รูปแบบหนึ่งของการโจรกรรมหรือปล้นสะดมจากธรรมชาติและผู้คน และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเกษตรแบบอุตสาหกรรม ซึ่งเชื่อกันว่า จำเป็นต่อการผลิตอาหารที่เพิ่มขึ้นหรือสร้างความมั่นคงด้านอาหาร ช่วยประหยัดพลังงาน ใช้สารเคมีน้อยลง หรือผลตอบแทนที่มากขึ้น ที่ผู้เขียนมองว่า ล้วนเป็นมายาภาพที่ปิดบังการโจรกรรม และหน้าฉากแห่งการเติบโตได้อำพรางการสร้างภาวะขาดแคลน (ผู้เขียน, ในบทนำ) หน้าฉากการโจรกรรมนี้ก็ทวีความรุนแรงมากขึ้นเมื่อเข้าสู่ยุคเศรษฐกิจโลกาภิวัตน์ และภายหลังการเกิดขึ้นขององค์การการค้าโลก (WTO) ที่ทำให้บรรษัทข้ามชาติที่เติบโตขึ้นมาด้วยการปล้นชิงผลผลิตจากธรรมชาติและประชาชนเป็นที่รับรองและชอบด้วยกฎหมาย ขณะที่ข้อตกลงทั้งด้านทรัพย์สินทางปัญญา ข้อตกลงด้านการเกษตรในเวทีการค้าโลก ทำให้การพิทักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม อันเป็นฐานของระบบอาหารที่หลากหลาย กลีบกลายเป็นความผิดทางอาญา การทุ่มอาหารตัดต่อพันธุกรรมหรือจีเอ็มโอเข้าสู่ตลาดเป็นเรื่องถูกกฎหมาย.... หนังสือเล่มนี้จะบอกเล่าถึงเรื่องราวแห่งการทำลายล้างที่บรรษัทข้ามชาติกระทำต่อระบบอาหารและการเกษตร รวมถึงการเคลื่อนไหวคัดค้านโดยขบวนการประชาชนซึ่งก็เติบโตขึ้นมากเช่นกัน

ทุกวันนี้ความปลอดภัยทางชีวภาพหรือการป้องกันอันตรายทางชีวภาพจากพันธุวิศวกรรมกำลังเป็นประเด็นทางสิ่งแวดล้อมและวิทยาศาสตร์ที่สำคัญที่สุดในยุคสมัยของเรา เรื่องนี้เกี่ยวข้องกับอย่างใกล้ชิดกับการเมืองของวิทยาศาสตร์และ

มุมมองที่ขัดแย้งกันระหว่างสำนักคิดและวัฒนธรรมทางวิทยาศาสตร์ที่แตกต่างกัน (น. 109) นั่นคือวัฒนธรรมหนึ่งอยู่บนฐานของความโปร่งใส การตรวจสอบได้โดยสาธารณชน และรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อมและประชาชน แต่อีกวัฒนธรรมหนึ่งอยู่บนฐานของผลกำไร ไม่โปร่งใส ตรวจสอบไม่ได้และไร้ความรับผิดชอบ สิ่งที่ผู้เขียนเรียกร้องก็คือ ยุคสมัยอันน่าตื่นใจนี้ เราสามารถหลีกเลี่ยงได้ เราสามารถกำหนดอนาคตเองได้ ไม่จำเป็นต้องยอมให้บรรษัทมาควบคุมชีวิตเราและปกครองโลก ถึงเวลาแล้วที่เราจะทวงคืนผลผลิตที่ถูกปล้นไป และเรามีหน้าที่ทางนิเวศและสังคมร่วมกันที่จะปลดปล่อยพันธนาการการครอบงำและเอาประชาธิปไตยด้านอาหารคืนมา

สำหรับหนังสือเล่มนี้แล้ว ต้องขอบอกว่า ไม่ว่าคุณจะคิดอย่างไรกับข้อมูล/เนื้อหาที่ผู้เขียนนำเสนอก็ตาม “เห็นด้วยก็ต้องอ่าน ไม่เห็นด้วยก็ต้องอ่าน”

13. ปรงดิน : ประสพการณ์การปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรอีสานในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

บรรณาธิการ อาริรัตน์ กิตติศิริ

จัดพิมพ์โดย ชมรมศิษย์เก่าบูรณะชนบทและเพื่อน (RRAFA)

และเครือข่ายเกษตรทางเลือกภาคอีสาน

พิมพ์ครั้งที่ 1 : พฤศจิกายน 2544

แต่เดิมเราถูกสั่งสอนกันมาว่า ปลุกพืชก็ต้องใช้ดิน แต่ทุกวันนี้การปลูกพืชแบบที่เรียกว่า ไฮโดรโปนิคส์ ทำให้เราเห็นว่า การปลูกพืชไม่ต้องใช้ดินก็ได้ แต่ก็เป็นการลงทุนที่ยังแพงอยู่มาก ซึ่งนั่นอาจจะเป็นเพียงทางเลือกของคนจำนวนน้อย แต่เกษตรกรส่วนใหญ่คงไม่สามารถหันหลังให้กับผืนแผ่นดินได้ ที่สำคัญมีเกษตรกรจำนวนไม่น้อยที่หันมาปรับปรุงบำรุงดินเพื่อคืนความอุดมสมบูรณ์กลับมา ด้วยการทำเกษตรอินทรีย์ หรือการเกษตรแบบยั่งยืนที่ให้ความสำคัญกับดิน เพราะถือว่าดินมีชีวิต ไม่ใช่เพียงวัตถุทางกายภาพหรือปัจจัยการผลิตเท่านั้น แต่ดินคือแม่พระธรณีที่โอบอุ้มและเป็นแหล่งให้พืชเติบโตสร้างอาหารมาหล่อเลี้ยงมนุษย์เรา พวกเขาจึงให้ความสำคัญและพากันฟื้นฟูปรับปรุงดินด้วยวิธีทางต่างๆ

ปรงดิน : ประสพการณ์การปรับปรุงบำรุงดินของเกษตรกรอีสานในระบบเกษตรกรรมยั่งยืน เป็นหนังสือที่ได้รวบรวมประสบการณ์ตรงของเกษตรกร 5 ครอบครัว ที่ได้เรียนรู้ ทดลอง ฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดินมาด้วยตนเอง ภายหลังจากที่ได้ผ่านบทเรียนของความล้มเหลวจากระบบเกษตรเชิงเดี่ยวมาแล้ว ในภูมิภาคที่ได้ชื่อว่าแห้งแล้งที่สุดของประเทศ แต่นั่นกลับทำให้ภูมิปัญญา

ในเรื่องนี้ได้ถูกคิดค้นขึ้นมาอย่างเข้มข้นในหลายพื้นที่ ถึงวันนี้พวกเขาได้ถ่ายทอดประสบการณ์มาบอกกับเกษตรกรในที่อื่นๆ และผู้สนใจด้วยภาษาที่เรียบง่าย แถมมีภาพประกอบให้เข้าใจง่ายขึ้น ซึ่งพบว่ามีการใช้วิธีที่หลากหลาย ให้ภาพของการ “ปรุง” (ดิน) ซึ่งเป็นสูตรของใครก็ของใคร ที่ต้องคำนึงถึงวิธีการที่สอดคล้องเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของพื้นที่ พืชที่ปลูกจึงจะงอกงาม รวมทั้งต้องคำนึงถึงการวางแผนจัดการแปลงที่ดีด้วย

14. วิฤตเกษตรกร : วิฤตสังคมไทย

เขียนโดย ทวีศักดิ์ นพเกษร

จัดพิมพ์และจัดหน่ายโดย สถาบันพัฒนาสืแยกอินโดจีน

พิมพ์ครั้งที่ 2 : ธันวาคม 2544

ราคา 100 บาท จำนวน 70 หน้า

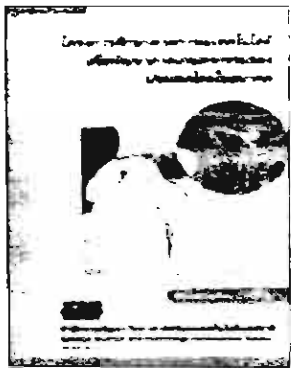
“...เนื้อหาจากหนังสือเล่มนี้ เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการเริ่มต้นเปลี่ยนผ่าน (transformation) จากวิถีคิด และระบบโครงสร้างเดิมที่ไม่สามารถอยู่รอดได้ในกระแสแห่งโลกใหม่ ในยุคของการเปลี่ยนผ่านเช่นนี้ ทุกคนต้องกลับไปเริ่มต้นนับหนึ่งใหม่ ความสำเร็จในอดีตจะไม่ใช้หลักประกันความสำเร็จในอนาคตอีกต่อไป การเริ่มต้นใหม่ที่ดี คือการเริ่มต้นด้วยการใช้กระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการทำงาน”

บางส่วนจากคำนำผู้แต่ง

การพัฒนาชนบทและเกษตรกรไทยที่ผ่านมา ทำให้ทรัพยากรมนุษย์และสถาบันทางสังคมในชนบท เช่น กลุ่มเกษตรกร องค์กรชุมชน อ่อนแอหรือล่มสลายปรับตัวไม่ได้ และไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเศรษฐกิจจนพึ่งตนเองไม่ได้ ขณะเดียวกันทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญก็เสื่อมโทรมลงมาก เกษตรกรไทยกำลังเผชิญกับภาวะการแข่งขันที่รุนแรงภายใต้กรอบกติกาการค้าเสรีระหว่างประเทศและการพัฒนาเทคโนโลยีชีวภาพ... จากวิกฤติดังกล่าว จำเป็นอย่างยิ่งที่เกษตรกรไทยและองค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จะต้องปรับตัวเปลี่ยนแปลงในลักษณะการปรับระบบ เพื่อฟื้นฟู พัฒนาศักยภาพพื้นฐานของเกษตรกร ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศให้มีความเข้มแข็ง พึ่งตนเองได้

วิฤตเกษตรกร : วิฤตสังคมไทย เป็นหนังสือที่จัดพิมพ์โดยสถาบันพัฒนาสืแยกอินโดจีน ผู้แต่งได้พยายามร้อยเรียงเนื้อหาให้เห็นภาพรวมความเป็นมา บริบทและปัจจัยท้าทายใหม่ๆ ต่อชนบทหรือเกษตรกรและภาคสังคมไทยโดยรวมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การคาดการณ์อนาคตที่เป็นทางสองแพร่งของ

ฐานสำหรับการเป็นวิทยากรกระบวนการทั่วไป ซึ่งเหมาะสำหรับผู้ผ่านการอบรม การเป็นวิทยากรกระบวนการมาแล้ว จะได้นำเทคนิคต่างๆ ไปปฏิบัติ และเรียนรู้ จากประสบการณ์จริงด้วยตนเอง เช่น ทักษะการออกแบบกลุ่ม การออกแบบงาน หรือกิจกรรม การตั้งประเด็นคำถาม การจัดสถานที่และสร้างบรรยากาศ การสื่อสารในรูปแบบต่างๆ เช่น การนำเสนอความคิดโดยเทคนิค การใช้บัตรคำ แผนที่ความคิด (Mind Map) เส้นเวลา (Time Line) และเทคนิคละครแบบต่างๆ กระบวนการสร้างอนาคตร่วมกัน (Future Search Conference; F.S.C.) การเตรียมการประชุมแบบมีส่วนร่วม นอกจากนี้วิทยากรกระบวนการยังจะต้องมีทักษะการประเมิน เพื่อที่จะสามารถพัฒนากระบวนการ เทคนิควิธีการ การจัดการ เพื่อดึงศักยภาพของสมาชิกผู้เข้าร่วมให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันให้มากที่สุดอีกด้วย ซึ่งกระบวนการ ความคิด และ เทคนิคต่างๆ เหล่านี้สามารถนำไปใช้ในกระบวนการมีส่วนร่วมแบบต่างๆ ได้เป็นอย่างดี.

16. รายงานการศึกษา โครงการศึกษาคาดการณ์เทคโนโลยี เพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยในอนาคต

จัดทำโดย หน่วยมองอนาคตไทย, สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

จัดพิมพ์โดย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ

พิมพ์ครั้งที่ 1 : มีนาคม 2544

ราคา 100 บาท : 117 หน้า

โครงการมองอนาคตเพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย เป็นผลงานหนึ่งของ “หน่วยมองอนาคตไทย” (Thai Foresight Unit) สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ (สวทช.) อันเป็นหน่วยที่ทำงานเกี่ยวกับการคาดการณ์ทางเทคโนโลยี ซึ่งมีความพยายามที่จะมองอนาคตภาคเกษตรกรรมของไทยในระยะยาวทางด้านเทคโนโลยี ด้านการจัดการ และด้านนโยบาย เพื่อที่จะให้การกำหนดนโยบายของรัฐมีแนวทางที่สอดคล้องกับสภาพการแข่งขันและสภาพการณ์ของประเทศทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากล โดยในงานศึกษาเรื่องนี้ได้นำเอาวิธีการมองอนาคต (foresight methodology) มาใช้ดำเนินการ

เนื้อหาของโครงสร้างรายงานประกอบด้วย

บทที่ 1 กล่าวถึงความเป็นมาของโครงการมองอนาคตเพื่อพัฒนาภาคเกษตรกรรมของประเทศไทย

